

Nr 227.

Av herr **Kinmanson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 89, angående godkännande av tullverkets utgiftsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 m. m.

I Kungl. Maj:ts prop. nr 89 till riksdagen angående godkännande av tullverkets utgiftsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 m. m. har föreslagits inrättande vid tullstaten av en ny kategori befattningshavare, benämnda tullkontorister och placerade i lönegraden B 6.

Vid granskning av föreliggande motiveringar till inrättande av dessa tjänster har jag emellertid erhållit den uppfattningen, att en icke oväsentlig besparing för statsverket står att vinna genom viss ändring i detta förslag. Då ändringen i fråga enligt min åsikt dessutom är ägnad att på ett bättre sätt tillgodose tullverkets behov av arbetskrafter för vissa göromål än den kungl. propositionen synes innebära, finner jag däruti ett ytterligare skäl att hemställa om denna ändring.

Syftet med inrättandet av tullkontoristbefattningarna är att undvika användande av s. k. överkvalificerad arbetskraft. De göromål, som skulle ankomma på de nya tjänstemännen, hava nämligen tidigare för rättats av huvudsakligen e. o. kammarskrivare, som förr till mycket stort antal varit anställda i verket.

Användande av mindre kvalificerad personal bör givetvis åstadkomma minskning i kostnaderna, varför all anledning finnes att i göriligaste mån beträda denna väg. Härvid bör dock tillses att denna personal bliver den för ändamålet lämpligaste och billigaste, som står till buds. I dessa avseenden synes emellertid det föreliggande förslaget giva anledning till befogade erinringar. Otvivelaktigt har nämligen, synes det mig, möjligheterna att använda kvinnliga arbetskrafter alltför mycket lämnats obeaktade. Medan sålunda tullkontorister upptagits i

lokalförvaltningens stat till ett antal av 130 hava endast 30 kvinnliga befattningshavare uppförts i denna stat.

Vid studium av generaltullstyrelsens yttrande rörande de göromål, var till tullkontoristerna skulle användas, finner man förklaringen till de kvinnliga tjänsternas så ringa antal. Varje enda enkelt kontorsarbete, såsom enklare skrivgöromål, utskrivning av tullräkningar och dessas avprickning i journaler, förande av vissa journaler m. m. böra enligt generaltullstyrelsens mening ingå i tullkontoristernas arbetsområde, medan åt kvinnliga tjänstemän böra anförtros allenast renskrivning o. d.

Tar man i betraktande den vidsträckta användning av kvinnlig arbetskraft, som numera med fördel äger rum även för expeditjonsarbete i andra större verk, exempelvis post- och telegrafverken, så synes det uppenbart att arbete av ovannämnda art rätteligen bör tillföras de kvinnliga tjänstemännens arbetsfält. De fordringar som böra uppställas för dylikt arbete äro givetvis i första hand snabb uppfattningsförmåga, stor skriffärdighet och expeditjonsvana, egenskaper som obestriddligen i långt större grad äro tillfinnandes hos kvinnor med högre skolbildning än hos tullkontoristerna, vilka skulle rekryteras från den nuvarande vaktmästarekåren. Den kvinnliga arbetskraftens överlägsenhet träder än tydligare i dagen vid beaktande därav, att en tendens säkerligen kommer att göra sig gällande att till tullkontorister utse bevakningstjänstemän vid relativt hög ålder, detta med hänsyn till den befordran, som erhållande av dylik befattning innebär, varvid anspråk på hänsyntagande till lång, välmeriterad föregående tjänstgöring i verket givetvis kommer att med styrka framföras. Att emellertid en mångårig tjänstgöring i bevaknings- och annan yttre tjänst icke förlänar de nyssnämnda för kontorsarbete i så hög grad erforderliga egenskaperna torde dock lätteligen inses.

Vissa av de göromål, som skulle utföras av tullkontorister i kontorstjänst, kunna måhända dock vara av sådan beskaffenhet, att härför icke lämpligen kan avses kvinnlig arbetskraft. Jag tänker härvid bl. a. på vissa slags enklare presentering av angivningsinlagor och tjänstgöring såsom biträde åt tjänstemän av högre grad vid expeditioner för mera krävande sådan presentering och för kontrolldebitering av räkningar. Sådant arbete torde emellertid lämpligast böra tilldelas yngre e. o. kammar skrivare. Generaltullstyrelsen har beträffande tjänstgöringen vid tullbehandlingsexpeditionerna framhållit angelägenheten av att lämplig tjänstgöring, även av relativt enkel beskaffenhet, må beredas e. o. kammar skrivare för deras utbildning till de mest krävande uppgifterna. Enahanda synpunkt bör givetvis anläggas i fråga om göromålen i kontors-

tjänst. Det förtjänar härvid framhållas, att tullverket på grund av uppställd fordran på minst 5 års extratid innan ordinarie kammarskrivare-tjänst anses böra erhållas även framdeles kommer att sysselsätta ett relativt stort antal e. o. kammarskrivare.

Beträffande kostnaderna för å ena sidan personal i tullkontorists grad och å andra sidan kvinnlig sådan må som exempel anföras, att medan begynnelse- respektive slutavlöningen för tullkontorist å dyraste ort är 3,672 och 4,596 kronor, så äro dessa löner för kvinnliga tjänstemän i kanslibiträdesgraden (C 3) respektive 2,574 och 3,018 kronor.

Om det sålunda torde vara obestridligt att kvinnlig personal med bättre arbetsresultat och för avsevärt lägre kostnader kan ersätta de föreslagna tullkontoristerna i kontorstjänst, så synes däremot packhustjänstgöringen erbjuda ett arbetsfält, där befattningshavare av denna kategori med fördel kunna användas i enlighet med de närmare riktlinjer, som generaltullstyrelsen uppdragit.

Då de ifrågavarande tjänstemännens åligganden emellertid med den lösning av den föreliggande frågan, som undertecknad förordar, huvudsakligen komme att utgöras av tullbehandling av partigods, varvid vikt-kontrollen är det väsentligaste, ävensom viktkontroll i allmänhet, där denna utgör en avsevärdare del av en förrättning, så torde en lämpligare och arbetets art mera karaktäriserande titel än tullkontorist böra tilldelas dem. Det synes mig att titeln »tullvägare» ganska väl uppfyller kravet på en sådan lämpligare titel.

Vidare vill jag framhålla, att den nu föreslagna ändringen är ägnad att på ett lyckligare sätt tillgodose kravet på ökade befordringsmöjligheter för den lägre tullpersonalen. Till tullvägaretjänst bör nämligen den äga företråde, som genom nit och uppmärksamhet i sin bevaknings- och packhustjänstgöring förvärvat varukännedom och erfarenhet i tull-tjänsten. På sådant sätt erhåller befattningen mera en karaktär av be-löning åt den förtjänste än som skulle vara möjligt att upprätthålla vid tillsättande av tullkontoristtjänst med dess fordran på största möjliga lämplighet jämväl för kontorsarbete, varvid till vinnande av ett i möjlig mån gynnsamt resultat måste uppställas krav på exempelvis stor skriv-färdighet, en egenskap som ju ingalunda ensam för sig bör giva före-tråde vid befordran.

Slutligen torde böra påpekas, att det ingalunda kan anses påkallat att enbart av omsorg om befordringsmöjligheterna underlåta den beskär-ning av de berörda befattningshavarnas antal, vartill mina yrkanden måste leda. Även efter en sådan beskärning utvisar den föreliggande

staten ett i jämförelse med förhållandena vid andra verk relativt stort antal tjänster i för den lägre personalen avsedda högre lönegrader.

Antalet befattningar, som i enlighet med vad ovan föreslagits skulle överföras från lönegraden B 6 till den för kvinnliga befattningshavare avsedda löneplanen, låter sig icke beräkna med ledning av tillgängliga upplysningar i ämnet. Uppgift torde emellertid av vederbörande utskott kunna införskaffas från generaltullstyrelsen till huru stor ungefärlig del de i staten upptagna tullkontoristtjänsterna äro avsedda för kontorsgöromål. Någon exakt siffra torde icke erfordras vid det förhållande, att det slutgiltiga antalet tjänster i ifrågakommande lönegrader sedermera i enlighet med vad i propositionen föreslås skall bestämmas av Kungl. Maj:t efter utredning av en tjänstgöringskommission.

På grund av det anförda hemställas, att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 89, besluta,

dels att med avslag å den kungl. propositionens förslag om uppförande i tullverkets stat för första halvåret 1923 av 130 tullkontoristtjänster i lönegraden B 6 i samma lönegrad uppföra erforderligt antal *tullvägare*,

dels ock att utöka antalet föreslagna kvinnliga befattningshavare med det antal, som erfordras för bestridande av det kontorsarbete, för vilket »tullkontorister» avsetts.

Stockholm den 21 mars 1922.

H. Kinmanson.
